

Uchwała z dnia 5 marca 1996 r.
I PZP 1/96

Przewodniczący SSN: Józef Iwulski (sprawozdawca), Sędziowie SN: Teresa Flemming-Kulesza, Kazimierz Jaśkowski,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Piotra Wiśniewskiego, w sprawie z powództwa Eugenii K. przeciwko Wojewodzie G. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 5 marca 1996 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni postanowieniem z dnia 14 listopada 1995 r., [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.:

Czy do dodatku za wysługę lat dla urzędnika państwowego, dla którego praca w urzędzie jest dodatkowym zatrudnieniem wliczało się okresy zatrudnienia podstawowego w urzędach państwowych na podstawie § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1989 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników urzędów państwowych (Dz. U. Nr 8, poz. 50 z 1989 r.) ?

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Urzędnikowi państwowemu, dla którego praca w urzędzie była dodatkowym zatrudnieniem, do okresu pracy uprawniającego do dodatku za wysługę lat, wliczało się okres wcześniejszego zatrudnienia podstawowego w urzędzie państwowym (§ 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1989 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników urzędów państwowych - Dz. U. Nr 8, poz. 50 ze zm.).

U z a s a d n i e n i e

Powódka Eugenia K. wniosła o zasądzenie od Wojewody G. między innymi kwoty 1.118 zł tytułem zaległych należności za staż pracy za okres od marca 1993 r. do lutego 1995 r.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Gdańsku wyrokiem z dnia 18 kwietnia 1995 r., [...], oddalił powództwo. Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona w Urzędzie Wojewódzkim w G. od dnia 1 lutego 1970 r. do 28 lutego 1993 r. na podstawie mianowania w pełnym wymiarze czasu pracy. Z dniem 1 marca 1993 r. w wyniku przeniesienia służbowego powódka została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w G. Jednocześnie z dniem 1 marca 1993 r. pozwany Urząd Wojewódzki w G. zatrudnił powódkę w wymiarze 1/2 etatu początkowo na podstawie umowy o pracę na czas określony, a następnie na czas nie określony. Od dnia 1 marca 1993 r. powódka w pozwanym Urzędzie Wojewódzkim nie otrzymywała dodatku za staż pracy. Sąd Rejonowy uznał, że zmiana zatrudnienia z dniem 1 marca 1993 r. spowodowała, iż uprawnienia pracownicze przysługujące powódce ze stosunku pracy w Urzędzie Wojewódzkim znalazły kontynuację w zatrudnieniu w Regionalnej

Izbie Obrachunkowej, co dotyczy w szczególności dodatku stażowego. Natomiast w związku z podjęciem przez powódkę dodatkowego zatrudnienia w Urzędzie Wojewódzkim jej uprawnienie do dodatku stażowego należy ustalać odrębnie, tzn. bez doliczania okresu poprzedniego zatrudnienia na całym etacie, który został już wliczony do zatrudnienia podstawowego w Regionalnej Izbie Obrachunkowej.

Rozpoznając rewizję powódki od tego wyroku, Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku z siedzibą w Gdyni, przedstawił Sądowi Najwyższemu rozpatrywane zagadnienie prawne. Sąd Wojewódzki podniósł, że z przepisu § 8 aktualnie obowiązującego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 kwietnia 1995 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników urzędów państwowych (Dz. U. Nr 43, poz. 223) wynika, że jeżeli praca w danym urzędzie stanowi dodatkowe zatrudnienie, to prawo do dodatku stażowego ustala się odrębnie dla każdego stosunku pracy. Odmienne była natomiast regulacja poprzedniego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1989 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników urzędów państwowych (Dz. U. Nr 8, poz. 50 ze zm.). Stanowiło ono w § 7, że pracownikom przysługują nagrody jubileuszowe oraz dodatek za wieloletnią pracę w urzędach państwowych, zwany dalej "dodatkiem za wysługę lat", a do okresów pracy uprawniających do dodatku za wysługę lat wlicza się okresy zatrudnienia w urzędach państwowych oraz w innych uspołecznionych zakładach pracy, z wyłączeniem okresów zatrudnienia w tych urzędach i zakładach pracy, w których stosunek pracy wygasł wskutek porzucenia pracy przez pracownika lub został rozwiązany przez zakład pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Rozporządzenie to nie rozróżniało więc pojęcia pracy dodatkowej, a tym bardziej nie wskazywało, jakie okresy pracy wlicza się do zatrudnienia dodatkowego. Sąd Wojewódzki odwołał się jednak do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 1979 r. (OSNCP 1979 z. 6 poz. 109), według której do okresu pracy, od którego zależy dodatek za wysługę lat w zakładzie pracy, w którym pracownik podjął zatrudnienie dodatkowe, nie należałoby wliczać okresu trwającego zatrudnienia podstawowego, chociażby to dodatkowe zatrudnienie trwało w tym samym zakładzie pracy co wcześniejsze zatrudnienie podstawowe. Uchwała ta wprawdzie dotyczyła liczenia stażu pracy od którego zależy wymiar urlopu, ale mogłaby znaleźć odpowiednie zastosowanie także do okresu pracy, od którego zależy wymiar dodatku za wysługę lat.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problematyka sposobu liczenia stażu pracy przy podwójnym zatrudnieniu, w aspekcie okresu warunkującego nabycie prawa do urlopu lub jego wymiar, była przedmiotem licznych wypowiedzi w orzecznictwie i doktrynie. W szczególności w uchwale z dnia 27 stycznia 1977 r. (V PZP 5/76, OSNCP 1977 z. 4 poz. 63, OSPiKA 1977 z. 11-12 poz. 181 z gl. J. Logi; PiP 1978 nr 8-9 s. 260 z gl. L. Florka) Sąd Najwyższy stwierdził, że do okresu pracy, od którego zależy uzyskanie prawa do urlopu w zakładzie pracy, w którym pracownik podjął dodatkowe zatrudnienie, nie wlicza się okresu trwającego zatrudnienia w innym zakładzie pracy. Podobnie w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 6 lutego 1979 r. (V PZP 5/78, OSNCP 1979 z. 6 poz. 109) Sąd Najwyższy uznał, że do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu w zakładzie pracy, w którym pracownik podjął dodatkowe zatrudnienie, nie wlicza się okresu

trwającego zatrudnienia w innym zakładzie pracy, a w uchwale pełnego składu Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 listopada 1988 r. (III PZP 33/88, OSNCP 1989 z. 7-8 poz. 108, OSP 1990 z. 8 poz. 310 z gl. A. Świątkowskiego) przyjął, że przy ustalaniu uprawnień urlopowych z tytułu podjęcia dodatkowego zatrudnienia pracownika wlicza się okresy zatrudnienia podstawowego, jeżeli zatrudnienie to ustało.

We wszystkich tych uchwałach wykładnia była wyprowadzana przede wszystkim z brzmienia przepisów art. 156 § 1 i 2 k.p., w których mowa jest o wliczaniu "okresu poprzedniego zatrudnienia". Sąd Najwyższy uznawał, że przez "poprzednie zatrudnienie" można rozumieć tylko zatrudnienie już zakończone, a nie zatrudnienie trwające równocześnie. W uzasadnieniu ostatniej ze wskazanych uchwał Sąd Najwyższy podkreślił, że prawo pracy w zasadzie nie tworzy wzajemnych zależności między istniejącymi jednocześnie stosunkami pracy tego samego pracownika, ani nie nakazuje przenoszenia uprawnień nabytych przez pracownika w ramach jednego ze stosunków pracy do istniejących jednocześnie innych stosunków. Według Sądu Najwyższego okres zakończonego zatrudnienia, wykonywanego poprzednio w niepełnym wymiarze czasu pracy, podlegał wliczeniu zarówno przy nabyciu prawa do urlopu, jak i jego wymiaru, do okresu nawiązanego po jego ustaniu stosunku pracy w pełnym wymiarze, a nawet dwóch lub więcej nawiązanych po jego ustaniu stosunków pracy. Dla każdego z tych stosunków pracy, okres zakończonego już zatrudnienia stanowić będzie, w chwili ich nawiązywania, okres poprzedniego zatrudnienia - o jakim mowa w art. 156 § 1 i 2 k.p. Nie budziło więc w tym orzecznictwie wątpliwości, że okres zakończonego zatrudnienia (w pełnym, czy też niepełnym wymiarze czasu pracy) po następnym nawiązaniu dwóch stosunków pracy, będzie podlegał zaliczeniu do stażu pracy w kilku nowych, nawiązanych później zatrudnieniach (obojętne, w jakim wymiarze czasu pracy i bez względu na ocenę, czy jest to zatrudnienie podstawowe, czy dodatkowe).

Po skreśleniu art. 101 k.p. rozróżnienie to tym bardziej straciło na znaczeniu, a z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 1992 r. (I PZP 22/92, OSNCP 1992 z. 12 poz. 212) wynika, że zaliczanie zakończonych okresów zatrudnienia, do nawiązanych później kilku stosunków pracy nie budziło wątpliwości. W uchwale tej Sąd Najwyższy stwierdził, że pracownikowi naukowemu powołanemu na stanowisko sędziego w niepełnym wymiarze czasu pracy, okres pracy na uczelni wlicza się w sędzie:

- 1) do okresu uprawniającego do dodatku za wysługę lat;
- 2) do okresu pracy, od którego zależy wymiar urlopu dodatkowego.

W szczególności dotyczy to wykładni § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1989 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników urzędów państwowych. Sąd Najwyższy stwierdził w uzasadnieniu tej uchwały, że dyrektywy interpretacyjne, wynikające z charakteru dodatku za staż pracy wskazują na to, że zaliczeniu podlegają okresy pracy do czasu powołania na stanowisko sędziego, nawet niezależnie od tego, czy zatrudnienie w szkole wyższej lub innej placówce naukowej jest kontynuowane.

W kontekście przytoczonych poglądów orzecznictwa należy podkreślić, że wykładnia przepisu § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1989 r. jest tym bardziej jednoznaczna, że bez rozróżnienia pozwalała na zaliczanie do okresów pracy uprawniających do dodatku za wysługę lat wszystkich okresów zatrudnienia w urzędach państwowych i innych uspołecznionych zakładach pracy (z wyłączeniem jedynie okresów, w których stosunek pracy wygaśł wskutek porzucenia lub został

rozwiązany w trybie art. 52 k.p.), a nie tylko okresów "poprzedniego zatrudnienia". O tym, że na podstawie § 7 ust. 2 cyt. rozporządzenia podlegały zaliczeniu wszystkie okresy zakońzonego zatrudnienia, także poprzedzającego kilka nawiązanych później stosunków pracy, przesądza też brzmienie stosownego przepisu w nowej regulacji prawnej (wykładnia historyczna). Przepis § 8 rozporządzenia z dnia 18 kwietnia 1995 r., a w szczególności zwrot jego ustępu 2 zdanie ostatnie, że "do okresu dodatkowego zatrudnienia nie podlegają zaliczeniu okresy zatrudnienia podstawowego", wskazuje bowiem wyraźnie na uregulowanie odmienne od poprzedniego. W dwóch nowych zatrudnieniach (z których jedno może być oceniane jako podstawowe, a drugie jako dodatkowe, o ile w ogóle takie rozróżnienie poprzednio było uzasadnione) zaliczało się więc bez wątpienia uprzednie, zakończone zatrudnienie.

Urzędnikowi państwowemu, dla którego praca w urzędzie była dodatkowym zatrudnieniem, wliczało się więc na podstawie § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 lutego 1989 r., okres poprzedzającego go i zakończonego zatrudnienia podstawowego w urzędzie państwowym.

Do takiego stanu faktycznego Sąd Najwyższy ograniczył podjętą uchwałę. Należy bowiem zważyć, że powódka nie kontynuowała tego samego zatrudnienia. Tzw. przeniesienie służbowe w rozumieniu art. 10 ust. 2 pragmatyki urzędniczej w istocie jest bardziej zbliżone do zmiany zatrudnienia w wyniku porozumienia zakładów pracy (urzędów państwowych), aniżeli przeniesienia służbowego. Przeniesienie regulowane w omawianym przepisie jest złożoną czynnością prawną. Składa się z dwóch dwustronnych czynności - porozumienia o rozwiązaniu stosunku pracy z urzędem dotychczas zatrudniającym urzędnika i porozumienia w sprawie nawiązania stosunku pracy na podstawie mianowania lub umowy o pracę z urzędem, w którym ma być na trwale zatrudniony urzędnik państwowy. W przypadku powódki z dniem 1 marca 1993 r. doszło więc do rozwiązania jednego stosunku pracy z Urzędem Wojewódzkim w G. i nawiązania dwóch nowych stosunków pracy - w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie mianowania i w Urzędzie Wojewódzkim w G. w połowie wymiaru czasu pracy na podstawie umowy o pracę. Okres zatrudnienia powódki w Urzędzie Wojewódzkim w G. do dnia 1 marca 1993 r. podlegał na podstawie § 7 ust. 2 cyt. rozporządzenia z dnia 18 lutego 1989 r. zaliczeniu do okresu, od którego zależał wymiar dodatku stażowego w obu tych następnie nawiązanych zatrudnieniach.

Biorąc to pod rozwagę Sąd Najwyższy podjął uchwałę jak w sentencji.

=====